

Spinoza's jongste: John Dupre

Komend voorjaar zal de afdeling John Dupre verwelkomen. Dupre, een Engelse filosoof in de biologie, zal dan de Spinoza-lezingen geven. Naar eigen zeggen is hij zeer vereerd met de uitnodiging, 'zeker als ik kijk naar de lijst met mensen die deze lezingen in het verleden hebben verzorgd.' Dupre zal hier in Amsterdam in de voetsporen treden van onder andere Richard Rorty, Hilary Putnam en Bruno Latour. Cimedart blikst vast met hem vooruit.

'Ik heb nog geen uitgewerkt plan voor de lezingen, maar ze zullen wel te maken hebben met het onderwerp waar ik de laatste jaren aan werk: *genomics*. Waarschijnlijk zal het gaan over de ontologie van het genoom, zoals die nu uit de biologie naar voren komt. Wat is de plaats van het genoom in de gehele organisatie van *biological things*? En wat zijn de implicaties van het beeld dat hieruit naar voren komt voor ons mensbeeld?'

Dupre behoort, als filosoof gespecialiseerd in de biologie, tot een zeldzame soort. Want, hoewel DNA als de meest betoverende afkorting van de afgelopen vijftig kan worden opgemerkt, hebben nog maar weinig filosofen de wetenschap ervan een centrale plaats in hun filosofie gegeven. Filosofie zou volgens Dupre echter best concrete, wetenschappelijke kennis kunnen incorporeren.

'Ik denk niet dat wetenschapsfilosofie zonder kan. Vermoedelijk omdat ik wetenschap zie als een heel diverse verzameling praktijken, ik zie niets in abstracte theorieën over 'wetenschap'. Zoiets bestaat niet.' Dit komt ook naar voren in zijn boek *The Disorder of Things* (1993). Het impliceert onder meer dat er geen strakke scheiding is tussen filosofie en wetenschap; vakspecifieke kennis is in de filosofie zeker welkom. 'Het is zo gek nog niet om als filosoof wetenschappelijke, empirische kennis te gebruiken, ook al loop je het risico dat die kennis straks achterhaald is. Ik weet ook niet of de zoektocht naar tijdloze waarheden nu zo veelbelovend is. Ik richt me liever op de hedendaagse relevantie van de wetenschapsfilosofie.'

'Hoe ik als filosoof in de biologie terecht kwam? Ik heb nooit echt biologie gestudeerd, maar was er informeel wel altijd in geïnteresseerd. In de tijd dat ik mijn proefschrift schreef, was ik een gedreven amateur in de plantentaxonomie. Dit leidde tot enig werk over natuurlijke soorten, wat eigenlijk mijn eerste bijdrage van betekenis was aan de filosofie.'

'Tegenwoordig ben ik vooral geïnteresseerd in de ontologie van de biologie: wat zijn genen en hoe passen ze in een bredere kijk op de verschillende organisatieniveaus waaruit een biologisch systeem bestaat. Recent is de opkomst van *metagenomics* die, vanuit de toenemende kennis van micro-organismen, vragen opwerpt als: moeten bacteriën gezien worden als individuele organismen of als delen van een complex? Dit roept weer vragen op over de status van meercellige organismen zoals wij. De meeste van onze cellen zijn tenslotte bacterieel. De relatie tussen de verschillende lagen in de biologische wereld wordt zo op een nieuwe, intrigerende manier benaderd.' Aristoteles, de laatste filosoof die een taxonomie van biologische soorten opstelde, is nu toch echt achterhaald.

Zijn filosofische interesses draagt Dupre uit in Exeter, waar hij de universitaire filosofie-afdeling nieuw leven heeft ingeblazen en aan het hoofd staat van het onderzoeksinstituut Egenis.

'De filosofie-afdeling in Exeter werd, zoals op meerdere Engelse universiteiten, in de jaren tachtig gesloten. Nadat ik veertien jaar had gedoceerd aan Stanford in Californië ging ik terug naar Engeland en werd ik gevraagd een plekje voor de filosofie te heroveren op de universiteit van Exeter. Nu staat mijn stoel bij Egenis, dat verbonden is aan de universiteit.'

'Egenis is allereerst een centrum voor sociologisch onderzoek naar de maatschappelijke consequenties van de ontwikkelingen in de biowetenschappen. Deze sociologische tak is nauw verbonden met de filosofie van de biologie.'

Filosofie moet zich, volgens mij, bewust zijn van haar sociale consequenties en de sociale functie van wetenschap, en andersom kunnen sociale wetenschappen profiteren van filosofisch onderzoek naar de concepten die ze gebruiken.'

Dupre betreft de filosofie dus nauw bij de wetenschappen. In de biologie kijkt hij vooral naar de verhalen die gepresenteerd worden. Onderzoek naar de methodes voor de genese van biologische kennis, is van minder belang. Toch nam hij in *Human Nature and the Limits of Science* (2001) de evolutiepsychologie op de hak. Deze tak van wetenschap kan grofweg worden samengevat als een reductie van de psyche tot de hersenen, de hersenen tot de genen en de genen tot evolutie. Dit zou impliceren dat de geest niet is geëvolueerd sinds het Pleistoceen. Methodologische fouten leiden hier tot een absurde conclusie, volgens Dupre.

'Mijn belangstelling voor bepaalde wetenschappen heeft meer te maken met de verhalen die ze bieden, wat allemaal mogelijk is binnen die wetenschappen. Wat zijn de grenzen van het verhaal van die wetenschap? De evolutiepsychologie lijkt mij epistemologisch gezien op z'n best twijfelachtig. De laatste jaren richt ik me op de moleculaire biologie, wat juist een uitzonderlijk succesvolle wetenschap is. Die zal niet zo fundamenteel fout zitten, dat lijkt me onvoorstelbaar, hoewel er natuurlijk nog een boel te ontrafelen is wat we nog niet weten.'

'Natuurlijk, door het bestuderen van verschillende takken van de biologie, heb ik voorbeelden om uit te vinden wat goede wetenschap is en wat niet. Wat voor soort epistemologie werkt? En, niet onbelangrijk, hoe worden wetenschappelijke methoden verkeerd begrepen, zoals bijvoorbeeld in de evolutiepsychologie. Maar ik ben ook geïnteresseerd in wat de moleculaire biologie kan betekenen voor een bredere filosofie van de natuur.'

Omdat de wetenschappelijke 'verhalen' en hun sociale functie bij hem centraal staan, kijkt Dupre vooral naar de popularisatie van die verhalen. 'Popularisatie van zowel wetenschap als filosofie lijkt me buitengewoon belangrijk. Als wat we doen de moeite waard is, dan zouden we moeten proberen het grote publiek te vertellen over onze resultaten. Zelf heb ik ook geprobeerd een populair-wetenschappelijk boek te schrijven – *Darwin's Legacy* (2003) –, hoewel ik niet kan zeggen dat ik de bestsellerlijst heb gehaald.'

Filosofisch onderzoek naar hoe technische begrippen uit de moleculaire biologie zich laten vertalen naar verhalen met meer metafysische ambities – wat doorgaat onder het kopje 'genosemantiek' –, heeft daarom Dupres speciale belangstelling. 'Een van de punten uit de genosemantiek is wijzen op de moeilijkheid wetenschap te populariseren. Communicatie buiten de gespecialiseerde, technische context is niet makkelijk en is wellicht alleen deels mogelijk. Ik vind het filosofisch zeker interessant om de grenzen op te zoeken.'

'Een ding waar ik me wel aan heb kunnen ergeren, is de suggestie dat het onzin is kritiek te leveren op wat wetenschappers zeggen in hun meer populaire werk. Het enige wat telt is wat gezegd wordt in de technische artikelen. De implicatie van deze gedachte dat je niet moet worden aangekeken op wat je vertelt aan het grote publiek is, zacht uitgedrukt, *extraordinary*. Wat betreft de evolutiepsychologie ben ik meer geïnteresseerd in de popularisatie dan in de technische stukken. Natuurlijk heb er wat van gelezen om tot de conclusie te komen dat het waardeloze wetenschap is, maar daarna heb ik veel meer gekeken naar de bredere sociale functie van het vertellen van de verhalen aan het publiek. Bij *genomics* moet ik dichter bij de technische kant blijven, om verschillende redenen. Ten eerste is het deel van mijn werk als filosoof om interpretatie en uitleg te geven, als het niet aan het grote publiek is, dan toch aan andere academici. Ten tweede, als ik het waag een filosofie van de natuur uit te werken op basis van *genomics*, dan kan ik het maar beter goed doen ook.'

Deze laatste twee punten houden ook een belofte in. Het verschaffen van uitleg en interpretatie over de moleculaire biologie en hier een filosofische helix mee bouwen – liefst een dubbele –; dit is wat we kunnen verwachten van Spinoza's jongste.